
Az önkormányzati feladatellátás aspektusai, különös tekintettel a helyi közszolgáltatásokra*

Cseh Gergely**

a Magyarország önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) elfogadása megteremtette az általános szervezeti és működési keretet ahhoz, hogy a közfeladatok ellátásában egészségesebb munkamegosztás alakulhasson ki az állam és a helyi önkormányzatok között, hogy a helyhatóságok valóban csak azokat a feladatokat láthassák el, amelyek megoldására képesek. Az önkormányzati feladat- és hatáskörök száma így csökkent, a nagy ellátórendszerek működtetésében pedig (oktatás, szociális ágazat) az állam a korábbinál jelentősebb szerepet vállalt.¹

Tágabb kutatásom fő irányvonala a helyi szintű közszolgáltatás, közfeladat ellátás mélyebb feltárása, ezért ebben az összegző tanulmányban részletesebben - az Mötv. fogalomhasználatát alapul véve - a helyi önkormányzati feladat- és hatáskörökkel és az önkormányzati feladatellátás digitális - front office és back office² - vetületeivel fogom megismertetni az olvasót. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az önkormányzati feladatellátás további hatásköreit - legalább alapjaiban - ne mutatnám be, mivel az önkormányzati feladatokat - az Mötv. alapján - három típusra oszthatjuk. A már említett önkormányzati feladat- és hatáskörökre, az államigazgatási feladat- és hatáskörökre, valamint az első két feladatkör jellemzőit magán hordozó önkormányzati hatósági ügyekre.

1. Államigazgatási feladat- és hatáskörök

Az önkormányzatok által ellátott államigazgatási feladat- és hatáskörök valójában jogszabály által átruházott államigazgatási feladatok. Ezek a feladatok olyan országos közügynek minősülő feladatok, amelyeket a hatékony és lakosság közeli igazgatási feladatok ellátása

* A kutatást az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

**Egyetemi tanársegéd, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, Közigazgatási Jogi Tanszék.

¹ Kovács Róbert – Bekényi József – Kónya László Ferenc: *Önkormányzatok jogállása*, Dialóg Campus, Budapest, 2018, 79-80. o. https://akfi-dl.uni-nke.hu/pdf_kiadvanyok/Web_PDF_Onkormanyzatok_jogallasa.pdf (2020.04.30.)

² Czékmann Zsolt – Kiss Lilla Nóra – Ritó Evelin: OECD (2003): The E-government imperative, OECD E-Government Studies. Paris, Az Európai Unió infokommunikációs stratégiája, in: *Infokommunikációs Jog* (szerk.: Czékmann, Zsolt), Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 2019. 30. o.

érdekében jogszabály az önkormányzat valamely szervére vagy tisztségviselőjére telepített, s amelynek tekintetében az államigazgatási szervek szakfelügyeleti feladatokat látnak el.³ Amennyiben törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet államigazgatási feladat- és hatáskört állapít meg, vagy honvédelmi, polgári védelmi, katasztrófaelhárítási ügyekben az országos államigazgatási feladatok helyi irányításában és végrehajtásában való részvételét rendeli el, ez esetben az ellátásukhoz szükséges költségvetési támogatást a központi költségvetés biztosítja. A hatáskör gyakorlója a polgármester (a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke), a jegyző, az erre megállapodás alapján létrehozott önkormányzati társulás⁴, valamint a polgármesteri hivatal (közös önkormányzati hivatal) ügyintézője lehet. A polgármester, valamint a jegyző döntenek azokban az államigazgatási ügyekben, amelyeket jogszabály a hatáskörébe utal, illetve a jegyző feladata előkészíteni a polgármester részére a polgármester hatáskörébe tartozó államigazgatási ügyeket.⁵ Amennyiben az ügyfél nem elégedett a helyi önkormányzat államigazgatási feladat- és hatáskörében hozott határozatával, úgy az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 116. § (2) bekezdés a) pontja alapján fellebbezést nyújthat be a fővárosi és megyei kormányhivatalhoz.

2. Önkormányzati hatósági ügyek

Önkormányzati hatósági ügyet a helyi közügy körében törvény vagy önkormányzati rendelet határozhat meg, amelynek ellátásáért a képviselő-testület felel. A képviselő-testület a hatáskörébe tartozó hatósági ügyben a hatáskörét önkormányzati rendeletben a polgármesterre, a bizottságra, a társulására vagy a jegyzőre ruházhatja át. Ha a bizottság, a társulás, a polgármester vagy a jegyző járt el első fokon, ezen esetben a képviselő-testület bírálja el az esetleges fellebbezést, valamint gyakorolja a másodfokú hatóság és a felügyeleti szerv feladat- és hatáskörét.⁶ Amennyiben első fokon a képviselő-testület járt el, a döntés ellen fellebbezésnek nem, csak - a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény vonatkozó szabályai szerinti - bírósági jogorvoslatnak van helye.⁷ Ezen típusú ügyeknek az államigazgatási jelleget a hatósági jelző kölcsönzi, hiszen ebben az esetben is a hatáskör jogosultja egyedi ügyben eljárva egyedi esetre alkalmaz elvont jogszabályi rendelkezéseket és itt is hatóság áll szemben ügyféllel, mely ügyfelet érintő jogot, vagy kötelezettséget állapít meg, tehát hatósági jogalkalmazást végez. Ami miatt mégis az önkormányzati jellegű feladatok és hatáskörök közé kell besorolnunk az a hatáskör címzettje, aki a képviselő-testület.

³ Hoffman István: Az önkormányzati feladat és hatáskörök átalakított rendszere az új önkormányzati törvényben, *Új Magyar Közigazgatás*, 2013/7–8. 17-18. o.

⁴ Mötv. 87. §

⁵ Mötv. 67. § (1) bekezdés c) pont és 81. § (3) bekezdés g) pont

⁶ Mötv. 142/A. § (1)-(2) bekezdés

⁷ Hoffman István: Az önkormányzati feladat és hatáskörök átalakított rendszere az új önkormányzati törvényben, *Új Magyar Közigazgatás*, 2013/7–8. 18. o.

3. Önkormányzati közszolgáltatás ellátás, az önkormányzati feladat- és hatáskörök szabályai

Az önkormányzati feladat- és hatáskörök szabályainak ismertetését nem csak az Mötv.-ben foglaltakra alapozom, hanem az Alaptörvény rendelkezéseinek figyelembevételével is értékelem.

Az Alaptörvény „a korábbi alkotmányos szabályozástól eltérően szabályozza a helyi önkormányzati rendszert.”⁸ Az Alaptörvény csak keretszabályokat határoz meg és sarkalatos törvényre (Mötv.) bízta a további önkormányzati szabályozást. Így tesz a feladat- és hatáskörökkel is. Rögzíti, hogy az önkormányzatok részére kötelező feladat- és hatáskört törvény állapíthat meg.⁹ bár tegyük azt hozzá, hogy az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdésében megállapított önkormányzati „feladat- és hatáskörök mindegyike a helyi közügyek intézése körében történik.”¹⁰ Ezzel nyitja meg az utat az Mötv.-nek a szabályozás kibontásához. Bár az Mötv. több rendelkezése is 2012. január 1. napján lépett hatályba, a törvény jelentős, érdemi része 2013. januárjától és a 2014. évi általános önkormányzati választások napjától él.

„A helyi önkormányzatok feladat- és hatáskörét a helyi közügyek alkotják,”¹¹ ugyanúgy, mint a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) esetében. A helyi közügy¹² megértéséhez az Mötv. is ad támpontokat, azonban kihagyja szabályozásából ‘a közhatalom helyi önkormányzati típusú gyakorlását’ ami azért is furcsa, mivel az önkormányzatok rendeletalkotási joga és az önkormányzati hatósági ügyek vitele továbbra is önkormányzati feladat.¹³

Az önkormányzati feladatellátás rendszere a jogi szabályozást vizsgálva lényegesen nem változott az Ötv.-hez képest, az önkormányzati feladat- és hatáskörök kapcsán megmaradt a dualista felfogás, azaz továbbra is kötelező és önként vállalt feladatokat láthatnak el a helyi önkormányzatok. Az alternatív feladatok feltételei nagyrészt megegyeznek az Ötv.-ben foglaltakkal, azzal a kiigazítással, hogy ezek finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges, továbbá csak akkor vállalhatja az önkormányzat, ha az jogszállal nem ellentétes¹⁴. Konkrét önkormányzati feladat- és hatáskör telepítést nem tartalmaz az Mötv. sem, ugyanúgy mint ahogy ezt az Ötv. sem tette. Az önkormányzati feladat- és hatáskörökön belül a törvény a 13. § (1) bekezdésében nyílt taxációban sorolja fel az önkormányzatok által ellátható helyi közügyeket,

⁸ Balázs István – Balogh Zsolt Péter – Barabás Gergely – Dankó Ferenc – Fazekas János – Fazekas Marianna – F. Rozsnyai Krisztina – Fürcht Pál – Hoffmann István – Hoffmanné Németh Ildikó – Kecső Gábor – Szalai Éva: *A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény magyarázata*. HVG-ORAC, Budapest 2014. 33. o.

⁹ Alaptörvény 34. cikk (1) bek.

¹⁰ Tilk Péter: A helyi önkormányzatok az Alaptörvényben. *Új Magyar Közigazgatás*, 2011/6-7. 23. o.

¹¹ Fábrián Adrián (szerk.): *Válogatott európai önkormányzati modellek*. Dialóg Campus, Budapest-Pécs, 2012. 137. o.

¹² Mötv. 4. § A helyi közügyek alapvetően a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, valamint a helyi önkormányzás és a lakossággal való együttműködés szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek megteremtéséhez kapcsolódnak.

¹³ Balázs István: A helyi önkormányzati autonómia felfogás változása az új törvényi szabályozásban. *Új Magyar Közigazgatás*, 2012/10. 38-39. o.

¹⁴ Mötv. 10. § (2) bek.

közfeladatokat.¹⁵ Ez a törvényi felsorolás „csak egy „étlapnak” tekinthető, hiszen a feladatokra vonatkozó konkrét szabályokat a szakági törvények határozzák meg.”¹⁶

Az Mötv. önkormányzati feladat- és hatáskörei kapcsán megállapítható, hogy nem találunk olyan szabályozást, mint az Ötv. 8. § (4) bekezdésében, azaz a jogalkotó az Mötv.-ben nem rögzíti, hogy mely helyi közszolgáltatásokat is köteles ellátni egy helyi önkormányzat. Ha azonban jobban megvizsgáljuk az Mötv. 13. § (1) bekezdésében foglalt feladatokat, akkor rá kell jönnünk, hogy vannak olyanok, amelyek „minden önkormányzat számára kötelezőek és vannak olyanok, melyek csak bizonyos önkormányzatok számára vagy bizonyos feltételek teljesülése esetén azok.”¹⁷ Az önkormányzatoktól 2013 után több tradicionálisan önkormányzati feladatot vett át az állam („az óvoda kivételével az alsófokú oktatási intézmények, a kórházak járó- és fekvőbeteg ellátása állami fenntartásba kerül”¹⁸), ezzel is csökkenteni szeretne volna az önkormányzatok költségeit, finánciális problémáit. Bár 2010 környékén fontos elvárásként fogalmazták meg, hogy a helyi közszolgáltatásoknak a minimumát határozzák meg törvényi szinten, ez az Mötv.-ben is várat magára. Az elméleti gondolatsor lezárásaként fontosnak tartom kiemelni a helyi közügy fogalmának különböző aspektusait. Önkormányzati törvényeink és alaptörvényeink is több sarokpontot határoznak meg a helyi közügy fogalmát illetően, azonban konkrét definícióval nem szolgálnak, tekintettel a jogintézmény általános jellegű, generálklauzulával történő hazai – és kontinentális - szabályozására¹⁹. Ez a fajta szabályozás a mindenkori kormány számára jelentős szabadságot biztosít az önkormányzati feladatok megállapításában és átalakításában. A tanácsrendszerben a helyi közügy meghatározása nem minősült kiemelt problémakörnek, szerepe az 1990-es évektől értékelődött fel. Ne feledjük ugyanakkor, hogy az önkormányzati feladat- és hatáskör telepítésnek fontos eleme kell, hogy legyen a helyi közügy meghatározása, mivel ez az önkormányzatiság egyik sarok köve és ezáltal az autonómia egyik garanciájának kellene lennie²⁰. Mindezek ellenére egységes, absztrakt definícióval a jogirodalomban sem találkozunk. Álláspontom alapján a helyi közügy egzakt fogalmát meghatározni rendkívül nehéz, tekintettel a hazai önkormányzati rendszer összetételére, sokszínűségére, és változásaira, azonban tehetünk néhány alapvetést. Így, a helyi közügyek sarokpontjainak meghatározása tekintetében véleményem szerint az Mötv.-ben ugyan visszalépés tapasztalható az Ötv.-hez képest 'a közhatalom önkormányzati típusú helyi gyakorlásához' fordulat elhagyásával. azonban még így is fellelhető ez a szabályozási cél, de közel sem annyira egyértelműen, mint az Ötv.-ben. Az Ötv.-ben foglalt kötelező feladatok kiváltását egy 'étlapszerű' megoldással (Mötv. 13. § (1)) sem tartom jó megoldásnak, mivel az Ötv.-nek a fő gyakorlati problémája a kötelező feladatok minimumának teljesítése volt, ezt a problémás területet pedig az Mötv. sem rendezte azzal, hogy nyitva hagyta a szabályozást.

¹⁵ Hoffman István: Önkormányzati feladat- és hatáskörök átalakított rendszere az új önkormányzati törvényben. *Új Magyar Közigazgatás*, 2013/7-8. 14. o.

¹⁶ Nagy Klára: Paradigmatikus változások, avagy változások előtt vagy változások után vannak-e az önkormányzatok? *Új Magyar Közigazgatás*, 2019/2. 5. o.

¹⁷ Feik Csaba: Változások a helyi önkormányzatok feladat- és hatáskörének szabályozásában. *Új Magyar Közigazgatás*, 2014/4. 53. o.

¹⁸ Szabó Lajos: Törvények a helyi önkormányzatokról - Összevetés 1990, 2011 – *Kodifikáció és Közigazgatás*, 2012/1. 10. o.

¹⁹ Hoffman István: Néhány gondolat a helyi közügy fogalmának értelmezéséről – a bírósági joggyakorlat tükrében. *Közjogi Szemle*, 2010/4. 32. o.

²⁰ Torma András: Az állami, a közigazgatási és az önkormányzati feladatokról. in: (Ádám Antal – Csefkó Ferenc szerk.): *Ünnepi kötet Ivanics Imre egyetemi docens, decan emeritus 70. születésnapjára*. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs, 2008. 160. o.

3.1. Helyi (e)-közszolgáltatások a gyakorlatban (front office feladatellátás). A fentebb részletesebben ismertetett önkormányzati feladat- és hatáskörök képezik a helyi közszolgáltatások alapját. Azonban azt is látni kell, hogy vannak olyan helyi szintű közszolgáltatások is, amelyeket nem vagy nem kizárólagosan helyi, hanem területi vagy országos szinten koordinálnak, irányítanak (például: hulladékgazdálkodás, közoktatás). A helyi közszolgáltatásokat különböző szempontok szerint lehet tipizálni, azonban én most Horváth csoportosítását veszem alapul, amely jelentős mértékben lefedi az Möt.v.-ben rögzített önkormányzati feladatok körét. Helyi közszolgáltatások: víziközmű-szolgáltatás; hulladékgazdálkodás; villamos energia ellátás; városüzemeltetés; személyhez kötött szociális szolgáltatások; egészségügyi szolgáltatások (alap- és középfokú); közoktatás; közrendészet; település- és térségfejlesztés; városi közösségi közlekedés; hatósági (államigazgatási) szolgáltatások.²¹ A megjelölt csoportosítás elemein keresztül kívánok arra rámutatni, hogy a XXI. század második évtizedére az infokommunikációs eszközök csendben a mindennapjaink részévé váltak, így megkerülhetetlenek az önkormányzati feladatellátás és szolgáltatásnyújtás szempontjából is.²² Ennek a digitális térnyerésnek a nyomán „valamennyi társadalmi szereplő ... a maga módján felvette az új technológiák diktálta információ kezelési tempót,”²³ az önkormányzatok sajnos – legalábbis az ismert példák és tapasztalatok alapján – kevésbé.

Kövessük végig a Horváth által rögzített listán keresztül azt, hogy az infokommunikációs technológiák (IKT) hozzá tudnak-e járulni a hatékonyabb, helyhez kötöttség nélküli közszolgáltatás ellátáshoz.

Közszolgáltatások	E-mail	Weblap/online ügyintézés	Applikáció
víziközmű-szolgáltatás	x	x	x
hulladékgazdálkodás	x	x	x!
villamos energia ellátás	x	x	x
városüzemeltetés	x	x!	x!
személyhez kötött szociális szolgáltatások	x	x!	
egészségügyi szolgáltatások (alap- és középfokú)	x	x!	
közoktatás	x	x!	x!
közrendészet	x	x!	x!

²¹ Horváth M. Tamás: Eszik vagy isszák? Az ágazati közszolgáltatások rendszertanáról. in: Horváth M. Tamás – Bartha Ildikó (szerk.): *Közszolgáltatások szervezése és politikái. Merre tartanak?* Dialog Campus, 2016. 29–30. o.

²² Czékmann Zsolt: Önkormányzatok a XXI. században. in: *Fenntartható önkormányzatok Észak-Magyarországon*, NKE-ME konferenciakötet, 2014. p. 67. o.

²³ Czékmann Zsolt: Helyi önkormányzatok a digitális kor kapujában – Kihívások és a lehetőségek (1. rész), *Infokommunikáció és Jog* 2014/4. p. 163. o.

település- és térségfejlesztés	x	x!	
városi közösségi közlekedés	x	x	x
hatósági (államigazgatási) szolgáltatások	x	x!	

1. táblázat: Helyi közszolgáltatások digitális felkészültsége (a felkiáltó jelek hiányosságokat mutatnak)

Forrás: Cseh Gergely: Helyi e-közszolgáltatások alapjogi és gyakorlati vizsgálata, Infokommunikáció és Jog 2019/2. 19. o.

Alapvetésként rögzíthetjük, hogy mindegyik helyi közszolgáltatás esetében találkozhatunk e-mail alapú megkeresési lehetőséggel. Akár önkormányzati szervről, akár egy gazdasági társaságról beszélünk, legalább központi e-mail cím elérhetőséget mindegyik közszolgáltatás esetében találunk.²⁴

Jelen összegző tanulmányban kiemelten az 1. táblázat egy nézőpontjával kívánok foglalkozni, tekintettel arra, hogy a digitalizáció legújabb lépcsőjét ez jelenti. A táblázat utolsó oszlopában találjuk a mai „okos” kor mindennapi elemét, az IKT eszközökre feltelepíthető applikációkat. Ha végignézzük a táblázatot, láthatjuk azt, hogy itt már bizonyos közszolgáltatásoknál egyáltalán nem, van ahol pedig csak az alábbi hiányosságokkal tudtam létüket megjelölni. Az önkormányzatok által ellátott közszolgáltatásoknál (szociális, településfejlesztés) nem találunk applikációs lehetőségeket. Vannak azonban olyan területek (városi közösségi közlekedés, villamos-energia ellátás), ahol amit online a weblapon megtalálunk, azt egy applikáció keretében is el tudjuk intézni. Léteznek továbbá a közties megoldások, ahol csak egy-egy terület kapcsán találkozhatunk applikációkkal. A hulladékgazdálkodás kapcsán Győr Nagytérség Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulása működtet egy applikációt (Hulladék 112), amely a hulladékkezelés napi ellátásában segít az állampolgároknak és még illegális lerakóhely bejelentésre is lehetőséget ad. Közoktatás esetében is találunk applikációkat [Kréta ellenőrző, E-szivacs, Kréta tanári napló (fejlesztés alatt)], amelyek tartalmazzák egy tanuló órarendjét, házi feladatát, osztályzatait vagy éppen mulasztásait. Ha azonban az óvodát is idevesszük (mivel a köznevelési törvény alapján ide tartozik), akkor már újfent egy megoldandó problémával szembesülünk.

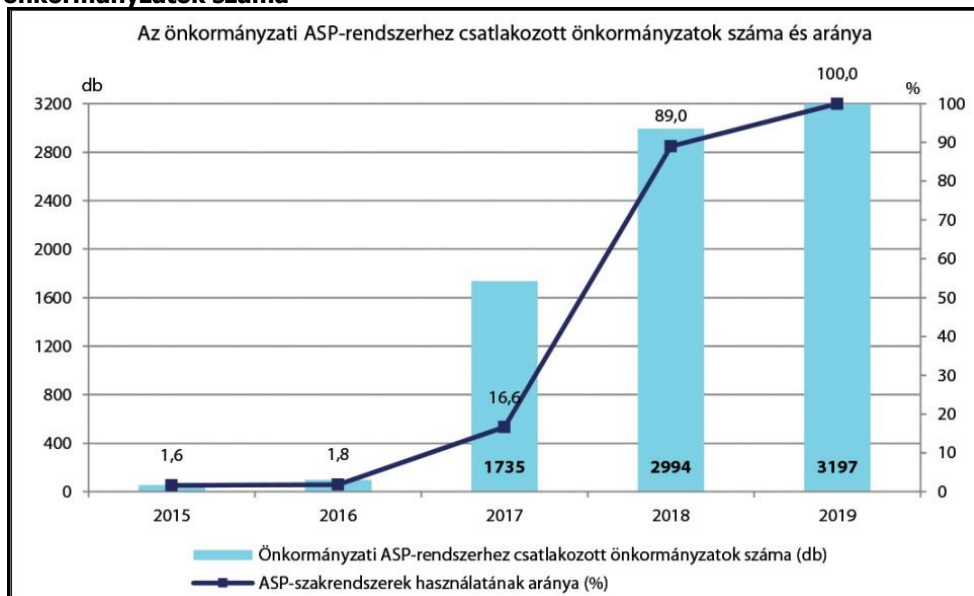
Összegezve rögzíthetjük, hogy az applikációk esetében inkább szigetszerű, egyedi fejlesztésekkel találkozhatunk, de persze vannak már évek óta jól működők is (Kréta, Vész).

3.2. A feladatellátás támogató back office digitalizációs fejlesztések. A Nemzeti A Nemzeti Köszolgálati Egyetem a digitális fejlesztési célok elérése és nyomon követhetősége érdekében 2015-től Jó Állam jelentéseket és a jelentésekhez kapcsolódó speciális kiadványokat publikál. Az összegző tanulmányban a jelentések és kapcsolódó dokumentumok vizsgálatának fő aspektusa az önkormányzati digitalizáció és annak

²⁴ Tegyük hozzá gyorsan azt is, hogy a közszolgáltatást nyújtó szervezetek számára honlap üzemeltetése és alapvető információk feltüntetése jogszabály alapján kötelező.

fejlődése. Az önkormányzati digitalizáció legkifejezőbb mutatója 'az önkormányzati ASP²⁵ rendszert igénybe vevő önkormányzatok száma'.

3.2.1. Az önkormányzati alkalmazásslálgátatók szolgáltatásait igénybevevő önkormányzatok száma



1. ábra: Az önkormányzati ASP rendszerhez csatlakozott önkormányzatok száma és aránya
 Forrás: Kádár Krisztián: Hatékony közigazgatás. in: (Kaiser Tamás szerk.) Jó Állam Jelentés 2019 Első változat NKE 2019. 158. o.

Az 1. ábra jól mutatja azt, hogy a vizsgált mutatóra hazánk joggal lehet büszke. Tegyük hozzá azért azt is, hogy az ASP-rendszer által nyújtott szolgáltatásokat az önkormányzatok főként csak a jogszabályi kötelezés²⁶ nyomán kezdték el használni, az önkéntes csatlakozás mértéke vajmi kevés volt. Számos önkormányzat – főként forráshiány miatt – szenvedett attól, hogy saját informatikai rendszereket tartson fenn, működtessen. Az ASP bevezetésével az önkormányzatok válláról levették a terhet, azonban a digitalizációnak ára is volt. A használt rendszerekhez nem csak az önkormányzatok, hanem államigazgatási szervek (például Magyar Államkincstár) is bármikor hozzáférhetnek. Ezáltal az önkormányzati gazdálkodás autonómiáját feláldozták a digitalizáció oltárán. Ahogy az 1. ábrából kiolvasható, napjainkban hazánk összes önkormányzata csatlakozott már az ASP rendszerhez és az elérhető szakrendszerek²⁷ használata is teljes.

²⁵ Az önkormányzati ASP rendszerről szóló 257/2016. (VIII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: ASP rendelet) 1. § 6. önkormányzati ASP rendszer: az önkormányzati feladatellátást támogató, számítástechnikai hálózaton keresztül távoli alkalmazásslálgátást (Application Service Provider, ASP) nyújtó elektronikus információs rendszer.

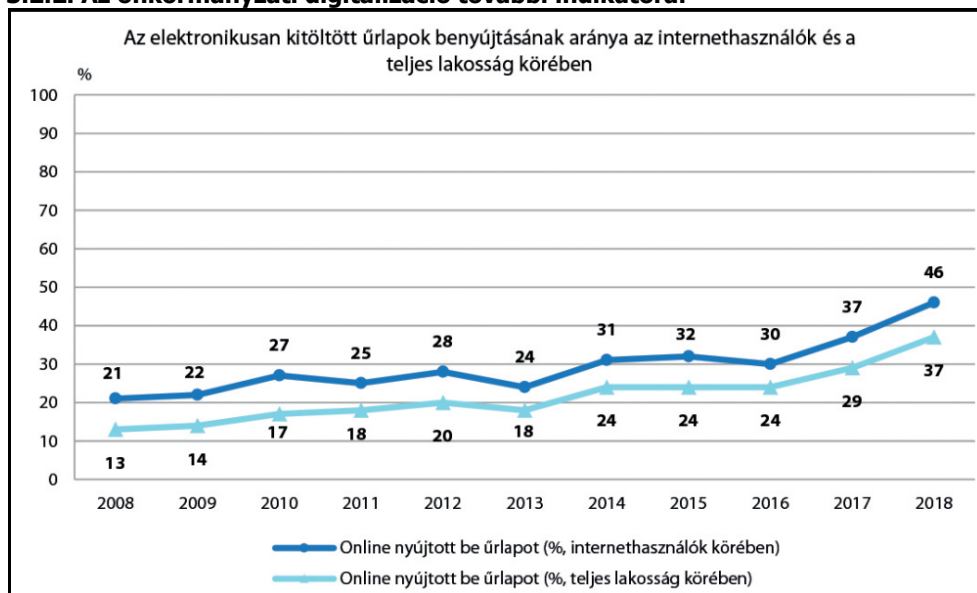
²⁶ ASP rendelet 4-5. melléklet

²⁷ ASP rendelet 3. § (2) Az önkormányzati ASP rendszer szakrendszerei: a) iratkezelő rendszer, b) önkormányzati települési portál rendszer, c) az elektronikus ügyintézési portál rendszer, ideértve az elektronikus űrlap-szolgáltatást, d) gazdálkodási rendszer, e) ingatlanvagyon-kataszter rendszer, f) önkormányzati adórendszer, g) ipar- és kereskedelmi rendszer, h) hagyatéki leltár rendszer.

Az ASP rendszer „digitalizációs többletét” azonban nem csak a közigazgatás oldaláról kell értékelni, hanem az ügyféli aspektust is hangsúlyozni kell. Az elektronikus ügyintézési portálrendszernek működik ügyféli oldala²⁸ is. Az ügyféli oldalon – azonosítást követően – önkormányzati ügyeket tudunk elindítani, folyamatban lévő ügyeket lehet megtekinteni, adóegyenleget és adóinformációkat lehet lekérdezni és adókat, díjakat, illetékeket lehet befizetni.

Az ASP-vel kapcsolatban vitathatatlan az, hogy az országban egységes rendszerben történő önkormányzati munkavégzés jelentős – főként anyagi jellegű - terhektől szabadította meg az önkormányzatokat és a digitalizációs előrelépés jótékonyan hatott a hatékonyabb – közalkalmazotti – munkavégzésre.

3.2.2. Az önkormányzati digitalizáció további indikátorai



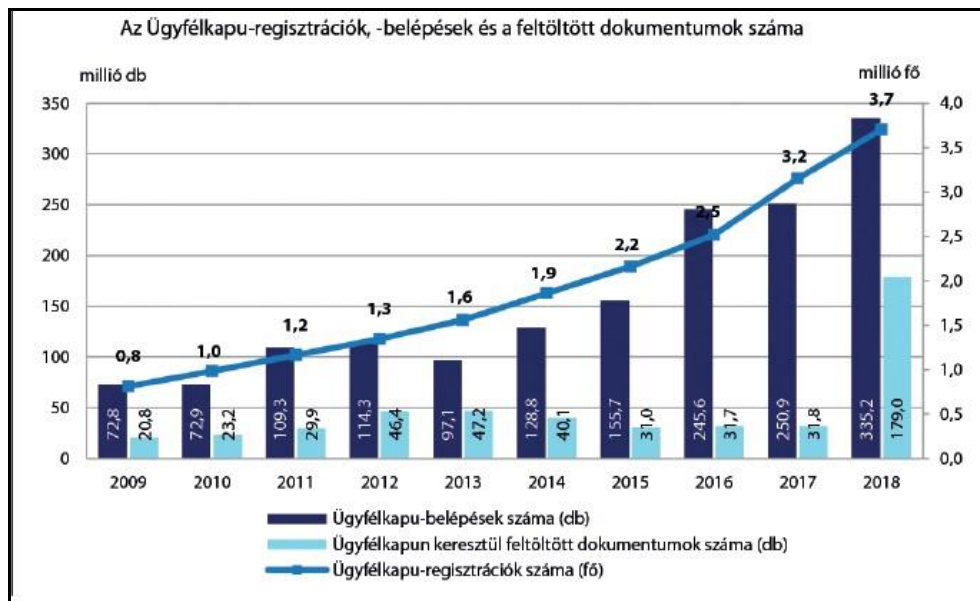
2. ábra: Az elektronikusan kitöltött űrlapok benyújtásának aránya az internethasználók és a teljes lakosság körében

Forrás: Kádár: i.m. 147. o.

A 2. ábra szemmel látható előrelépést mutat az online űrlapot benyújtó állampolgárok viszonylatában. 2018-ban az önkormányzatok közel 94 %-a már használta az ASP rendszert, továbbá az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL törvény és az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény alkalmazása 2018. január 1-től „kitárja az elektronikus ügyintézés kapuját, és ... felhatalmazza arra az ügyfeleket, hogy hatósági ügyeiket teljes mértékben elektronikusan bonyolítsák.”²⁹ Ezen jogszabályi és technológia környezetben az online űrlap kitöltés progresszív emelkedése elvárható eredmény.

²⁸ <https://ohp-20.asp.lgov.hu/szolgáltatások> (2020.06.01.)

²⁹ Czékmann Zsolt – Cseh Gergely: Az elektronikus közszolgáltatások megvalósulása napjainkban Magyarországon. in: *Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXVI/1.* (2018) 37. o.



3. ábra: Az Ügyfélkapu-regisztrációk, -belépések és a feltöltött dokumentumok száma
Forrás: Kádár: i.m. 150. o.

A 3. ábrán mutatott éves eredmények folyamatos növekedése az elektronikus közigazgatás folyamatos térnyerését támasztja alá. A digitalizált önkormányzat 2017-es kötelező bevezetése és 2018-as kibővítése is vélhetően szerepet játszik a 3. ábrán mutatott ugrásszerű dokumentum feltöltéshez. A 2. és 3. ábra alátámasztja tehát az ASP ügyféloldali szakrendszerének fokozottabb használatát.

A Jó Állam jelentésben kitérnek az ügyfél preferenciákra is ügyintézési csatorna szempontjából. Bár az eddig rögzítettek alapján a digitalizált közigazgatás tényét kellene megállapítanunk, az állampolgárok preferenciái mégis ellentmondanak ennek. A magyar állampolgárok napjainkban is a személyes kontaktussal járó ügyintézés, tájékoztatás kérését részesítik előnyben (2018 - 86,5 %). Ehhez képest az online (2018 - 19,1 %), a postai (2018 - 5 %), vagy telefonos (2018 - 11,3 %), ügyintézés választók aránya jócskán elmarad. Tegyük azért gyorsan hozzá azt, hogy számos ügytípus van, amelyet valós személyes jelenlét nélkül nem lehetne kivitelezni. Továbbá azt is jegyezzük meg, hogy a már említett jogszabályi és technikai fejlődések nyomán 2017-hez képest 7,1 % - kal emelkedett az online csatornát választók aránya. A többi ügyintézési csatornánál vagy stagnálás, vagy visszaesés volt tapasztalható.³⁰

A Jó Állam jelentéseket egészítik ki az egyes vizsgált területeket részletesebben is kibontó speciális jelentések. Ezen speciális jelentések közül emeljük ki „Az elektronikus ügyintézés haza helyzete 2018-ban” szakértői munkát. A jelentésben az ASP rendszer bevezetésének a hazai e-ügyintézési szférára gyakorolt pozitív hatásait többször is kiemelik.³¹ Ez alapján az ASP egy komplett szolgáltatás, bár tekintettel arra, hogy az anyag

³⁰ Kádár: i.m. 169. o.

³¹ Balogh Gábor – Barkóczy Dalma – Csótó Mihály – Fibinger Anita – Kádár Krisztián – Papp-Somlai Alexandra – Stelkovic Ákos – Tarpai Zoltán – Zsurka Zsanett: *Az elektronikus ügyintézés hazai helyzete 2018-ban - Speciális Jelentés*, NKE Budapest 2019. <https://joallamjelentes.uni->

a 2018-as állapotokat tükrözi, ott még mutattak ki hiányosságot, azonban ez 2020-ra már eltűnt. Az ASP kapcsán az alábbi ügyintézési mozzanatok emelhetjük ki: tájékozódás, tájékoztatás a személyre szabott ügyintézési felületen keresztül; azonosítás, űrlapkitöltés, hitelesítés és kézbesítés.³² A speciális jelentésben a fizetési szolgáltatást még az ASP „tartozásaként” rögzítettek, de napjainkra már az elektronikus fizetési és elszámolási rendszer segítségével az önkormányzati adóhatóságok felé történő kötelezettség rendezése megoldható.

4. Összegző gondolatok

Az önkormányzati rendszer és azon belül is az önkormányzati feladat- és hatáskörök szabályozása, digitális támogatottsága folyamatosan megújul(t). Köszönhető ez talán a lakosság folyamatosan növekvő (digitális) igényeinek és az emberiség által használt IKT eszközök folyamatos innovációjának.

Jelen tanulmányban megpróbáltam ennek a hosszabb kutatásnak az eredményeit összegezni, az önkormányzatok feladat-ellátási modelljét ismertetni, továbbá a feladatellátást támogató digitális – front és back office – elemeket kiemelni. Mind az ügyfélkapcsolatok és mind a belső ügymenet kapcsán az utóbbi évek digitális fejlesztései jótékonyan hatottak az önkormányzati feladatellátás XXI. századi metódusára. Közelebb hozták az állampolgárokat, a települési lakosokat az önkormányzati digitális ügyintézéshez és ezáltal hatékonyabban láthatóak el a helyi szinten megjelenő feladatok.

A kutatás kapcsán megállapíthatjuk azonban azt is, hogy bár jelentős előrelépések történtek a mára már digitalizált önkormányzatoknál, mégis a jelen kor IKT technológiai még nem megfelelő mértékben érhetőek el a helyi közszolgáltatások szintjén.

nke.hu/SpecJelentesek/SPECJEL2018_Az%20elektronikus%20%C3%BCgyint%C3%A9z%C3%A9s%20helyzete_kk_d%C3%A1_0307.pdf (2020.06.06.) 33. és 57. o.

³² Balogh – Barkóczy – Csótó y – Fibinger – Kádár – Papp-Somlai – Stelkovics – Tarpai – Zsurka: i.m 124. o.